

**Advies bij wetsontwerp 2709/1 tot
wijziging van de wet van 8 juni 2006
houdende regeling van economische en
individuele activiteiten met wapens**

Het Vlaams Vredesinstituut wijst op de volgende aandachtspunten:

- Met het oog op een betere opspoorbaarheid en een bestrijding van de illegale vuurwapenmarkt, wordt voorzien in een **nieuwe aangifteperiode** voor personen die momenteel vuurwapens illegaal voorhanden houden.
- Er zijn geen omvattende betrouwbare en gedetailleerde gegevens beschikbaar over de wapens die tijdens de vorige aangifteperiode zijn ingeleverd. Een grondige **evaluatie** van de vorige aangifteperiode is hierdoor niet mogelijk.
- De vrije verkoop van **vuurwapenladers** met een normale capaciteit brengt significante veiligheidsrisico's met zich mee.
- Het reeds bestaande uitzonderingssysteem voor het **uitlenen** van vuurwapens wordt gevoelig versoepeld. Dit bemoeilijkt de opspoorbaarheid van wapens en verhoogt de risico's op misbruik.
- De openbare veiligheid is gebaat bij een strikt risicobeheer inzake vuurwapens. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de minimumstrafmaat in de **onontvankelijkheidsvoorwaarden** van vergunningsaanvragen niet te hoog komt te liggen.
- Een aantal bekende knelpunten zijn niet opgenomen in het voorliggende wetsontwerp, onder meer het voorleggen van medische attesten bij de vijfjaarlijkse controle en het strafbaar stellen van pogingen tot inbreuken op de wapenwet.

Met het oog op een efficiënte en effectieve wapenwetgeving die de veiligheidsrisico's verbonden aan particulier vuurwapenbezit beperkt, adviseert het Vlaams Vredesinstituut aan de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers om het voorliggend wetsontwerp aan te passen. Het adviseert daarbij:

- Schrap bij de nieuwe aangifteperiode de mogelijkheid voor legale bezitters van vergunningsplichtige (en verboden) vuurwapens om een nieuwe bezitstitel aan te vragen voor de vuurwapens die ze illegaal voorhanden hebben gehouden of die wapens op hun bestaande bezitstitel te registreren.
- Schenk voldoende aandacht aan en neem flankerende maatregelen voor een goede registratie van de wapens die tijdens de nieuwe aangifteperiode zullen worden geregulariseerd en ingeleverd. Zo wordt het mogelijk een gedegen evaluatie van die aangifteperiode te maken.
- Maak de overdracht van een vuurwapenlader enkel mogelijk op vertoon van een geldige bezitstitel voor een vuurwapen waarvoor de lader geschikt is, maar maak het bezit van deze laders niet vergunningsplichtig.
- Breng geen wijzigingen aan in de huidige regeling voor het uitlenen van vuurwapens zoals vastgelegd in de Wapenwet van 2006.
- Onderzoek de praktijk van de straftoemeting voor de verschillende opgelijste misdrijven en stem de minimumstrafmaat hierop af.
- Verplicht bij de vijfjaarlijkse controles het voorleggen van een medisch attest dat bevestigt dat de aanvrager in staat is een wapen te manipuleren zonder gevaar voor zichzelf of voor anderen.
- Stel pogingen tot inbreuken op de Wapenwet strafbaar.
- Voorzie in toereikende straffen voor inbreuken op de Wapenwet.

Context

Het controlestelsel voor het bezit, gebruik en de handel in vuurwapens is in België een complex kluwen van wetten, decreten, besluiten en omzendbrieven die de verschillende overheden hebben uitgevaardigd. Bovendien moet het Belgische controlestelsel rekening houden met verschillende internationale bepalingen, en in het bijzonder met de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477/EEG. De federale Wapenwet van 2006 vormt echter het sluitstuk van dit Belgisch controlestelsel en bepaalt onder meer de wettelijke classificatie van vuurwapens (verboden – vergunningsplichtig – vrij verkrijgbaar) en de voorwaarden waaraan particulieren moeten voldoen om een vuurwapen te bezitten.

Het federaal regeerakkoord van oktober 2014 kondigde twee maatregelen aan met betrekking tot de federale wapenwetgeving. Ten eerste het organiseren van een nieuwe aangifteperiode *“voor diegenen die te goeder trouw vergeten zijn hun wapens voor 31 oktober 2008 aan te geven, voor zover die wapens al geregistreerd waren voor de inwerkingtreding van de wapenwet van 2006”*. Ten tweede het aanpassen van de voorwaarden voor *“het transport van wapens opgelegd aan jagers en dit rekening houdend met de bijzonderheden van deze activiteit. In dit kader zal het gaan om de aanpassing van het cumulatieve karakter van alle strikte voorwaarden en de beperking van dit limitatieve karakter tot de voorwaarden die het mogelijk maken dat de geest van de wet wordt nageleefd, te weten dat vermeden wordt dat een wapen onmiddellijk operationeel is”*.¹

Op 24 oktober 2017 werd een wetsontwerp (2709/1) voor de aanpassing van de federale Wapenwet van 2006 door de Minister van Justitie ingediend in de Commissie Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

- De primaire doelstelling van dit wetsontwerp is het realiseren van de twee hierboven vermelde punten van het regeerakkoord met betrekking tot de wapenwetgeving.²
- Daarnaast stelt de federale regering met dit wetsontwerp voor om een einde te maken aan de vrije verkrijgbaarheid van laders voor vuurwapens. Dit wordt gemotiveerd als een belangrijke stap in de strijd tegen terrorisme.
- Verder beoogt de federale regering met dit wetsontwerp om *“zonder terug te komen op de fundamentele beginselen van de wapenwet ... specifieke punten die zonder werkelijke verantwoording praktische problemen opleveren op pragmatische wijze te herzien, of om in de wettekst formele herstellingen aan te brengen met het oogmerk de rechtszekerheid te verhogen en bijgevolg de inachtneming van de wet te bevorderen”*.³

Belangrijk om te benadrukken is dat het ingediende wetsontwerp van de federale regering niet als doel heeft om de recente aanpassing van de Europese Vuurwapenrichtlijn te implementeren in de federale Wapenwet¹. Daarvoor zal de federale regering in 2018 een afzonderlijk wetsontwerp indienen.

¹ In mei 2017 werd de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477/EEG aangepast door het Europees Parlement en de Raad. Deze aanpassingen hebben onder meer betrekking op de wettelijke classificatie van vuurwapens, de voorwaarden voor het bezit van verschillende types vuurwapens en de informatie-uitwisseling tussen lidstaten. De lidstaten hebben tot 14 september 2018 de tijd om het grootste deel van de nieuwe bepalingen om te zetten in nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen

Op 31 oktober 2017 besliste de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers om het schriftelijk advies van het Vlaams Vredesinstituut in te winnen inzake het ingediende wetsontwerp 2709/1.

Algemeen kunnen we stellen dat het voorliggend wetsontwerp verschillende goede elementen bevat. Daarbij denken we concreet onder meer aan:

- het initiatief om een nieuwe aangifteperiode voor illegale vuurwapens te organiseren;
- het beëindigen van de vrije verkoop van laders voor vuurwapens;
- de mogelijkheid om voorwaarden op te leggen voor het organiseren van wapenbeurzen;
- het rechtzetten van verschillende materiële vergissingen.

Verder kunnen we ook toejuichen dat de huidige mogelijkheden voor ‘passief wapenbezit’¹ niet verder werden uitgebreid.

Het wetsontwerp bevat echter ook een aantal elementen die voor verbetering vatbaar zijn. Het opzet van dit advies is om een aantal aandachtspunten te formuleren bij deze elementen en op basis hiervan voorstellen te doen om het wetsontwerp aan te passen. In deze nota gaan we dieper in op de voorstellen inzake:

- 1 de nieuwe aangifteperiode voor vergunningsplichtige wapens;
- 2 het einde van vrije verkrijgbaarheid van laders voor vuurwapens;
- 3 het aanpassen van de onontvankelijkheidsvoorwaarden voor het voorhanden hebben van wapens;
- 4 het versoepelen van de mogelijkheden voor het uitlenen van vuurwapens.
- 5 We eindigen met een aantal elementen die niet zijn opgenomen in het voorliggend wetsontwerp en die we als gemiste kansen zien.

1 Nieuwe aangifteperiode voor vergunningsplichtige wapens

De federale Wapenwet die in 2006 werd goedgekeurd voorzag in een overgangperiode waarin vuurwapenbezitters zich in regel konden stellen met de nieuwe strengere bepalingen. Personen met vuurwapens die ze onder de oude wapenwet legaal voorhanden hielden, konden deze wapens op verschillende manieren regulariseren. Voor wapens die onder het oude controlestelsel illegaal voorhanden werden gehouden, werd een amnestieregeling ingevoerd¹ en werden grote inzamelacties georganiseerd. De duur van de overgangperiode was aanvankelijk vastgesteld op zes maanden na de invoering van de nieuwe wet. Door verschillende praktische problemen werd deze termijn een aantal keren verlengd zodat de overgangperiode uiteindelijk liep tot 31 oktober 2008.

¹ Dit is het bezit van vuurwapens zonder munitie als gevolg van een erfenis of het stopzetten van de activiteiten als sportschutter of jager.

² Van deze wapens kon men bijvoorbeeld vrijwillig afstand doen bij de lokale politie en hierbij werd dan geen vervolging ingesteld voor zover het (verboden of vergunningsplichtig) wapens waren die niet gezocht of geseind werden.

De precieze aantallen wapens die na de invoering van de nieuwe wapenwet werden ingeleverd zijn moeilijk te berekenen. De beschikbare gegevens zijn namelijk niet volledig en moeilijk vergelijkbaar aangezien niet alle provincies systematisch en op dezelfde manier statistieken hebben bijgehouden. Bovendien blijken er verschillen in cijfers te bestaan naargelang de bron. Uit eerder onderzoek blijkt dat het minstens 198.000 vuurwapens betreft. Betrouwbare en meer gedetailleerde analyses, bijvoorbeeld inzake de types, modellen of de legale status van de ingeleverde vuurwapens, zijn echter onmogelijk door het hierboven geschetste gebrek aan goede registratie van de wapens tijdens de inzamelacties.⁴ Dit hindert een grondige evaluatie van het welslagen van de vorige aangifteperiode. Het is wel duidelijk dat grote groepen personen destijds hun vuurwapens niet hebben geregulariseerd of ingeleverd.⁵

Het voorstel in het voorliggende wetsontwerp om een nieuwe aangifteperiode voor vergunningsplichtige wapens in te voeren kan gekaderd worden in de strijd tegen illegale wapenhandel in België, dat onder meer door de recente terreuraanslagen de afgelopen jaren extra beleidsaandacht heeft gekregen. De nieuwe aangifteperiode wordt door de federale regering gemotiveerd vanuit het standpunt van openbare veiligheid. Het doel is om door een pragmatische aanpak zo veel mogelijk vuurwapens uit de illegaliteit te halen om zo de opspoorbaarheid van wapens voor politiediensten en gerechtelijke instanties te verhogen en te voorkomen dat deze niet-geregulariseerde wapens op parallelle markten terechtkomen.⁶

Volgens een aantal recente berichten zouden er momenteel minstens 100.000 vuurwapens illegaal in omloop zijn in België.⁷ De Minister van Justitie verklaarde in 2015 in het parlement dat het niet uit te sluiten valt dat het zelfs meerdere honderdduizenden wapens betreft.⁸ We dienen echter heel voorzichtig te zijn met schattingen van het illegaal vuurwapenbezit in het algemeen en in België in bijzonder. Recent onderzoek van het Vredesinstituut heeft aangetoond dat een aantal belangrijke knelpunten bij de officiële gegevensbronnen van de overheid een kwantitatief aangestuurd beeldvorming van illegaal vuurwapenbezit in ons land in de weg staan. Op dit moment is het mede hierdoor onmogelijk om een betrouwbare kwantitatieve schatting te maken van de omvang en de aard van het illegaal wapenbezit in België.⁹ Wel is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen:

- de wapens die circuleren in het criminele milieu en met een misdadig opzet voorhanden worden gehouden;
- en de wapens die door hun eigenaars niet werden geregulariseerd in 2006-2008.¹⁰

De nieuwe aangifteperiode richt zich hoofdzakelijk op het regulariseren van deze laatste groep van illegale wapens.

Het voorliggende wetsvoorstel bepaalt de grote lijnen van de nieuwe aangifteperiode. Personen met een illegaal wapen in huis krijgen in het wetsontwerp vier mogelijkheden:

- 1 er vrijwillig afstand van doen bij de lokale politie van hun verblijfplaats;
- 2 het wapen op eigen kosten laten neutraliseren door de Vuurproefbank;
- 3 het wapen overhandigen aan een persoon die wel over een geschikte bezitstitel beschikt;
- 4 een vergunning voor dit wapen aanvragen bij de lokale politie. In afwachting van een beslissing over de vergunningsaanvraag moet het wapen in bewaring worden gegeven bij de lokale politie of bij een persoon die een geschikte bezitstitel heeft. Het wetsontwerp vermeldt expliciet dat bij personen die over een jachtverlof of een sportschutterslicentie beschikken het wapen onmiddellijk na aangifte van rechtswege op hun naam wordt

geregistreerd. Indien de vergunningsaanvraag wordt afgewezen, moet de illegale vuurwapenbezitter binnen de drie maanden een van de drie andere mogelijkheden gebruiken.

Deze nieuwe aangifteperiode is gepland van 1 januari 2018 tot 31 december 2018. Personen die hun wapen regulariseren zijn vrij van vervolging voor het ontbreken van de betreffende vergunning als dat feit tot dan toe geen aanleiding heeft gegeven tot een proces-verbaal of een specifieke onderzoeksdaad door politie of gerecht, of als het wapen werd geregistreerd vóór de inwerkingtreding van deze wet.

Het voornemen om een nieuwe aangifteperiode te organiseren is op zich een goede zaak. Dit verhoogt de opspoorbaarheid van wapens die momenteel illegaal in omloop zijn en beperkt risico's op misbruik van deze wapens bij bijvoorbeeld echtelijke ruzies of niet-criminele geweldsincidenten in publieke ruimte. Dit is een belangrijke potentiële veiligheidswinst.

De directe impact op het criminele milieu is waarschijnlijk eerder beperkt omdat men ervan uit kan gaan dat de overgrote meerderheid van criminele vuurwapenbezitters hun wapens niet zullen regulariseren of inleveren. Indirect kan de beschikbaarheid van wapens op de criminele markt wel worden verkleint doordat het potentieel risico dat deze wapens vanuit het niet-criminele circuit uiteindelijk op de criminele markt terecht komen in zekere mate wordt beperkt.

De concrete uitwerking van de nieuwe aangifteperiode in het voorliggend wetsontwerp is op een aantal vlakken problematisch.

Het is opvallend dat de bepalingen inzake de nieuwe aangifteperiode in het voorliggend wetsontwerp verschillen van het basisidee van het regeerakkoord. Zo wordt deze aangifteperiode in het regeerakkoord expliciet beperkt tot personen die "*te goeder trouw vergeten zijn hun wapens voor 31 oktober 2008 aan te geven*" en betreft het enkel "*wapens die al geregistreerd waren voor de inwerkingtreding van de wapenwet van 2006*". De Memorie van Toelichting van het wetsontwerp motiveert de uitbreiding van de aangifteperiode voor alle vergunningsplichtige vuurwapens, in plaats van enkel degene die reeds geregistreerd waren voor juni 2006, door te stellen dat deze beperking niet doeltreffend is en bovendien discriminerend kan zijn.

Meer problematisch is dat de federale regering *legale* vuurwapenbezitters de mogelijkheid biedt om hun *illegale* vuurwapens te laten registreren. Ten eerste stapt de federale regering dus af van de beperking uit het regeerakkoord dat deze nieuwe aangifteperiode enkel bedoeld is voor personen die voorheen te goeder trouw vergeten zijn hun wapens aan te geven. De expliciete bepaling dat personen die over een jachtverlof of een sportschutterslicentie beschikken het wapen onmiddellijk na aangifte op hun naam kunnen laten registreren wijst er namelijk op dat ook mensen die niet ter goeder trouw waren hun illegale wapens dankzij de nieuwe aangifteperiode kunnen en mogen witwassen. Men kan namelijk moeilijk argumenteren dat deze twee groepen vuurwapenbezitters niet op de hoogte waren van de verregaande aanpassing van de wapenwetgeving in 2006.

Ten tweede kunnen we geen significante directe veiligheidswinst verwachten door deze eerder beperkte groep personen hun illegale vuurwapens te laten registreren aangezien ze ook op legale wijze vuurwapens voorhanden houden en dus voldoen aan de in de Wapenwet opgesomde veiligheidsvoorwaarden bedoeld om potentieel misbruik zoveel mogelijk te remediëren.

Ten derde ondergraaft de federale regering door deze specifieke bepaling ook de geest van het Vlaams sportschuttersdecreet van 2007. Artikel 9 § 2. 4° van dit decreet bepaalt expliciet dat personen enkel een sportschutterslicentie kunnen krijgen indien ze niet veroordeeld zijn als dader of als medeplichtige wegens een van de misdrijven waardoor overeenkomstig de wapenwet aan de betrokkene geen vergunning tot het voorhanden hebben van een vuurwapen zou kunnen worden uitgereikt. Het huidige illegale bezit van een vuurwapen leidde weliswaar nog niet tot een veroordeling, maar kan door een bezitter van een vergunning – met dus ook kennis van wapens en wetgeving – moeilijk gekwalificeerd worden als ‘te goeder trouw vergeten zijn’ om wapens aan te geven.

Het Vlaams Vredesinstituut is van mening dat legale vuurwapenbezitters niet mogen worden beloond voor het tegelijkertijd (vaak jarenlang) illegaal voorhanden hebben gehouden van andere vuurwapens. Dit betekent dat in het voorliggend wetsontwerp **de mogelijkheid bieden aan legale vuurwapenbezitters om tijdens de nieuwe aangifteperiode voor hun illegale vuurwapens een nieuwe bezitstitel aan te vragen of deze illegale wapens op hun bestaande bezitstitel te registreren niet opportuun is.**

Verder is van groot belang om de nieuwe aangifteperiode grondig te evalueren. Bij de voorgaande inzamelacties is het op dit vlak grondig verkeerd gelopen. Het is een goede zaak dat het voorliggende wetsontwerp voorziet in het opstellen van een ontvangstbewijs dat het betreffende wapen zo precies mogelijk beschrijft (minstens merk, model en serienummer) en de gekozen optie voor het regulariseren vermeldt. Dit biedt niet enkel rechtszekerheid voor de persoon die zijn wapen afgeeft, maar biedt ook mogelijkheden voor een goede registratie van de geregulariseerde vuurwapens. **Het Vlaams Vredesinstituut onderschrijft het belang van een goede, bij voorkeur elektronische, registratie van de geregulariseerde en ingeleverde vuurwapens om zo een grondige evaluatie uit te kunnen voeren van de voorgestelde aangifteperiode. Dit impliceert echter dat voldoende aandacht hiervoor nodig is en flankerende maatregelen moeten worden genomen voor een goede registratie van de wapens.**

2 Einde van vrije verkrijgbaarheid van vuurwapenladens met een normale capaciteit

De huidige Wapenwet bepaalt dat laders met “een grotere capaciteit dan de normale capaciteit” verboden wapens zijn¹, terwijl laders met een “normale capaciteit” vrij verkrijgbaar zijn. Dat betekent dat laders met een normale capaciteit in België vrij kunnen worden aangekocht zonder dat de koper hiervoor een bezittitel voor een vuurwapen nodig heeft of zonder dat de identiteit van de koper wordt gecontroleerd. Criminelen en terroristen hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt om zich in ons land te bewapenen. Zeker voor terroristen is het voorhanden hebben van meerdere volle laders van vuurwapens interessant om dat dit het makkelijker maakt om maximale schade toe te brengen in een beperkte tijdsspanne. De Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp vermeldt dat uit recente gerechtelijke terrorismeonderzoeken blijkt dat terroristen hun handlangers vaak op volledig legale wijze laders voor aanvalsgeweren hebben laten aankopen. Doordat die aankopen gespreid worden over verschillende erkende wapenhandelaars blijven ze vaak onder de radar van de politie, het gerecht en de inlichtingendiensten.¹¹ Onder meer federaal procureur Frédéric Van Leeuw drong in de parlementaire onderzoekscommissie die de aanslagen in Zaventem en Maalbeek onderzoekt daarom aan op een wetswijziging.¹²

Het voorliggend wetsontwerp stelt voor om de controle op het bezit en verwerving van vuurwapenladens met een normale capaciteit te verscherpen door de vrije verkrijgbaarheid ervan af te schaffen en de verkoop ervan te onderwerpen aan dezelfde regels als de verkoop van munitie:

- 1 Ten eerste bepaalt het dat laders enkel kunnen worden aangeschaft op vertoon van een geldige bezittitel voor een vuurwapen waarvoor de betreffende laders geschikt zijn.
- 2 Het wetsontwerp bepaalt echter dat niet enkel de *overdracht* van laders, maar ook het *bezit* van laders vergunningsplichtig wordt.

Dit betekent niet dat een afzonderlijke bezittitel wordt vereist voor laders: vuurwapenbezitters die een bezittitel hebben voor hun vuurwapens zullen automatisch ook de laders die geschikt zijn voor deze vuurwapens voorhanden mogen hebben. Ze moeten ook geen wijziging aanvragen van hun bestaande bezittitels. Voor hen verandert er in de praktijk dus niets. Particulieren die momenteel een lader voorhanden hebben, maar geen bezittitel hebben voor een bijpassend vuurwapen zullen hun situatie wel moeten regulariseren door tijdens de aangekondigde nieuwe aangifteperiode hun lader in te leveren bij de politie of door de vereiste bezittitel aan te vragen of te laten aanpassen.

¹ Artikel 3 §1, 15° van de Wapenwet bepaalt dat vuurwapens uitgerust met “ladens met een grotere capaciteit dan de normale capaciteit” verboden wapens zijn. Het Ministerieel Besluit van 21 september 2012 bepaalt welke laders beschouwt worden als “ladens met een grotere capaciteit dan de normale voor een bepaald model vuurwapen”. Het betreft bijvoorbeeld laders voor halfautomatische pistolen met een capaciteit van meer dan 20 patronen.

De beschikbaarheid van laders is een belangrijk element voor personen die terroristische aanslagen plannen. De terroristen die verantwoordelijk waren voor de aanslagen van 22 maart 2016 hebben bijvoorbeeld zelf aangegeven dat ze bij hun aanslagen bewust niet voor het gebruik van vuurwapens hebben geopteerd omdat ze vreesden dat ze te weinig laders in hun bezit hadden om veel slachtoffers te maken.¹³ **Gezien het belang van de beschikbaarheid van laders voor terroristen is het beëindigen van de vrije verkoop van laders een goede zaak.** Het is bovendien logisch de verkoop van deze laders enkel toe te staan aan personen die op legale wijze een vuurwapen bezitten waar deze laders geschikt voor zijn. Gezien het transnationale karakter van criminele en terroristische netwerken zou het een goede zaak zijn als de federale regering tegelijkertijd ook pleit voor **een Europese aanpak van dit probleem.**

Het bezit van laders vergunningsplichtig maken lijkt niet zinvol omdat deze verplichting in de praktijk mogelijk weinig toegevoegde waarde biedt. Het bezit van een lader zonder bijpassend vuurwapen biedt op zich weinig bijzondere veiligheidsrisico's. Aangezien de prijs van een bezitstitel doorgaans beduidend ligt hoger dan de waarde van de betrokken lader en de vaststelling dat laders momenteel niet registratieplichtig zijn (en dus niet geweten is wie in België laders bezit) betekent dit bovendien dat waarschijnlijk slechts een beperkt aandeel van de personen die vuurwapenladers bezitten deze laders effectief zouden inleveren bij de politie of hiervoor een bezitstitel aanvragen.

3 Versoepelen van de mogelijkheden voor het uitlenen van vuurwapens

Artikel 12/1 van de Wapenwet maakt het uitlenen van vuurwapens mogelijk onder houders van een jachtverlof, een sportschutterslicentie of een vuurwapenvergunning. Dit uitlenen is echter gekoppeld aan een aantal voorwaarden. Ten eerste kan het uitlenen enkel betrekking hebben op vuurwapens van het type dat de ontleners voorhanden mag hebben en met het oog op een toegelaten activiteit op basis van het document waarvan hij houder is. Ten tweede mogen de vuurwapens enkel worden uitgeleend voor de duur van de activiteit waarvoor ze worden geleend (en voor het vervoer van en naar de plaats waar die plaatsvindt). Ten derde mogen de vuurwapens enkel voorhanden worden gehouden, gedragen en gebruikt op de plaats waar de activiteit waarvoor ze worden ontleend, plaatsvindt. Ten vierde dient de ontleners een door de uitleners ondertekend schriftelijk akkoord te kunnen voorleggen voor deze uitlening (behalve indien de uitleners aanwezig is).

Het uitlenen van vuurwapens vormt reeds in de huidige wapenwet een uitzondering op het principe van opspoorbaarheid van vuurwapens. Artikel 9 van het voorliggende wetsontwerp stelt voor om de mogelijkheden voor het uitlenen van vuurwapens gevoelig te versoepelen. In de Memorie van Toelichting motiveert de federale regering deze versoepeling door te stellen dat de huidige voorwaarden te streng lijken en het voor vuurwapenbezitters mogelijk moet zijn om een vuurwapen te ontleen terwijl het eigen vuurwapen wordt hersteld of om een vuurwapen voor langere termijn uit te lenen aan bijvoorbeeld de eigen kinderen. Bewust van het risico dat het uitlenen een verkapt overdracht kan zijn heeft de federale regering er in haar wetsontwerp voor gekozen om de maximumtermijn voor het uitlenen vast te leggen op zes (opeenvolgende) maanden en om een aangifteplicht (met daaraan gekoppelde

registratie in het Centraal Wapenregister) in te voeren bij uitleningen van minstens 1 maand. Verder dienen de uitleners een (door hen beiden ondertekend) schriftelijk akkoord te bezitten van de uitlening.¹

Het voorstel om de maximale uitleentermijn te verlengen van een specifieke activiteit naar een periode van 6 maanden is een erg grote versoepeling van de huidige regeling voor het uitlenen van vuurwapens. Ondanks de voorgestelde risicobeperkende maatregelen bemoeilijkt het versoepelen van de uitleenregels in belangrijke mate de opspoorbaarheid van vuurwapens. Verschillende achtereenvolgende uitleenbeurten van maximaal 29 dagen (en dus zonder schriftelijk bewijs) zijn mogelijk waardoor de opspoorbaarheid verder wordt uitgehouden. Het versoepelen van de regels voor het uitlenen verhoogt verder ook de risico's op misbruik aangezien de uitlener niet altijd over alle relevante informatie beschikt over de mentale en fysieke situatie of eventuele schorsingen van de bezitstitel van de ontlener. **We pleiten er dan ook voor om de huidige regeling voor het uitlenen van vuurwapens (sterk activiteit-gebonden), zoals bepaald in de Wapenwet, niet te wijzigen.**

4 Het aanpassen van de onontvankelijkheidsvoorwaarden voor het voorhanden hebben van wapens

Artikel 5 van de Wapenwet bepaalt de voorwaarden om de activiteiten als wapenhandelaar of tussenpersoon uit te oefenen. Met het oog op bescherming van de openbare veiligheid somt paragraaf 4 een aantal onontvankelijkheidsvoorwaarden op. Het betreft bijvoorbeeld personen die tot een criminele straf veroordeeld zijn of geïnterneerd zijn krachtens de wet van 9 april 1930ⁱⁱ en personen die als dader of medeplichtige veroordeeld zijn voor een aantal opgesomde misdrijven (waaronder overtreding van de Wapenwet). Deze onontvankelijkheidsvoorwaarden zijn ook van toepassing op natuurlijke personen en privaatrechtelijke rechtspersonen die een museum of een verzameling van vuurwapens of munitie wensen aan te leggen.

Verder bepaalt artikel 11 van de Wapenwet de voorwaarden waaraan particulieren moeten voldoen om een vergunning te verkrijgen om een vergunningsplichtig vuurwapen of daarbij horende munitie voorhanden te hebben. Tot deze voorwaarden behoren onder meer meerderjarig zijn, het voorleggen van een medisch attest, het hebben van een wettige reden

ⁱ Het wetsontwerp stelt verder ook voor dat houders van een sportschutterslicentie of van een vergunning tot het voorhanden hebben van een vuurwapen aan elkaar eveneens vuurwapens uitlenen van een ander type dan hetwelk de ontlener voorhanden mag hebben op basis van het document waarvan hij houder is, indien:

- de uitlening plaatsvindt in aanwezigheid van de uitlener, met voorafgaand akkoord van de uitbater van de schietstand of van diens vertegenwoordiger, en onder de verantwoordelijkheid van de uitlener en van de uitbater of diens vertegenwoordiger;
- de uitlening plaatsvindt voor een punctuele test;
- de uitgeleende wapens enkel worden gebruikt met het oog op een toegelaten activiteit op basis van het document waarvan de ontlener houder is.

ⁱⁱ Het betreft meer bepaald de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten.

en niet veroordeeld zijn als dader of medeplichtige van een van de misdrijven zoals opgesomd in artikel 5§4. 1°-4°.

Artikels 4 en 7 van het voorliggend wetsontwerp stellen voor om de onontvankelijkheidsvoorwaarden voor vuurwapenvergunningen voor particulieren en voor erkenningen van wapenhandelaars, tussenpersonen en verzamelaars gevoelig aan te passen.

Artikel 4 van het wetsontwerp stelt drie belangrijke wijzigingen voor inzake de onontvankelijkheidsvoorwaarden voor erkenningen van wapenhandelaars, tussenpersonen en verzamelaars.

- 1 Het maakt een erkenningsaanvraag onontvankelijk indien de aanvrager veroordeeld werd tot een hoofdgevangenisstraf van minstens vijf jaar.¹
- 2 Het versoepelt de huidige automatische onontvankelijkheid bij de opgesomde misdrijven door te bepalen dat een veroordeling tot een geldboete van ten hoogste 500 euro (zonder rekening te houden met opdecieën) niet automatisch leidt tot onontvankelijkheidⁱⁱ. Deze aanpassing wordt gemotiveerd door te stellen dat de huidige grond van onontvankelijkheid te streng is en dat het onevenredig lijkt dat een overtreding met veel verzachtende omstandigheden ertoe leidt dat de overtreder van rechtswege en voor altijd (behoudens eerherstel) wordt belet wapenhandelaar, tussenpersoon of wapenverzamelaar te zijn.
- 3 Het vult de inbreukenlijst aan met misdrijven inzake valse munt en namakingⁱⁱⁱ, de nieuwe bepalingen inzake externe beveiliging van kernmateriaal en ander radioactief materiaal^{iv}, de wet op verdovende middelen, het samenwerkingsakkoord betreffende de chemische wapens, en de gewestelijke decreten inzake de buitenlandse wapenhandel.

Artikel 7 van het wetsontwerp heeft betrekking op de onontvankelijkheidsvoorwaarden voor vuurwapenvergunningen van particulieren. Dit artikel stelt voor om de automatische onontvankelijkheid bij de opgesomde misdrijven te beperken tot veroordelingen tot een correctionele geldboete van meer dan 500 euro of tot een vrijheidsberovende of –beperkende straf voor een misdrijf bedoeld in artikel 5, § 4, 2 (in plaats van 1° tot 4°).

Het doel van de onontvankelijkheidsvoorwaarden in de Wapenwet is het minimaliseren van de risico's voor de openbare veiligheid. Personen met een crimineel verleden, geweldsantecedenten of risicogedrag dienen geweerd te worden van activiteiten als wapenhandel en het verzamelen van vuurwapens. Het Vredesinstituut beschouwt de in het wetsontwerp voorgestelde **toevoegingen aan de inbreukenlijst inzake de onontvankelijkheidsvoorwaarden** bij de erkenningen voor wapenhandelaars, tussenpersonen en verzamelaars en bij de vergunningen voor de overige particulieren als **relevant en dus positief**.

ⁱ Door de wet van 5 februari 2016 zijn alle misdaden correctionaliseerbaar geworden waardoor de term "criminele straf" in artikel 5, § 4, 1° niet langer alle zwaarwichtigste misdrijven dekt. Vijf jaar is de minimumduur van een criminele vrijheidsstraf (artikelen 9 en 11 Strafwetboek).

ⁱⁱ Deze regeling geldt echter niet voor de voor de allerzwaarste misdaden in het Belgisch strafrecht (opgenomen in titels Ibis en Ifer van boek II van het Strafwetboek) zoals terrorisme, misdrijven als genocide en misdaden tegen de mensheid.

ⁱⁱⁱ Zoals bedoeld in artikelen 160 tot 192 van het Strafwetboek

^{iv} Artikelen 488ter tot 488quinquies van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 mei 2013

We begrijpen dat de federale regering een goede balans wilt vinden tussen zeer lichte misdrijven en de verregaande gevolgen inzake (huidig en toekomstig) wapenbezit. De federale regering dient er echter **voor op te letten dat de minimumstrafmaat voor de onontvankelijkheidsvoorwaarden niet te hoog komt te liggen** waardoor de openbare veiligheid in gedrang kan komen. Daarom is het van belang om **de praktijk van de straftoemeting voor de verschillende opgelijste misdrijven te onderzoeken en de minimumstrafmaat hierop af te stemmen**. De federale regering wijst er in de Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp op dat de gouverneurs nog steeds rekening kunnen houden met veroordelingen tot geldboetes van ten hoogste 500 euro en een erkenning of vergunning kunnen weigeren “om redenen die verband houden met de handhaving van de openbare orde”. Dit klopt. Een mogelijk neveneffect is echter dat de verschillende provincies de legitimiteit van een aanvraag tot erkenning verschillend interpreteren, wat op zijn beurt de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid kan beïnvloeden. Bovendien is het grondig motiveren van dergelijke weigeringen een arbeidsintensief proces voor de betrokken provincieadministraties.

5 Gemiste kansen

In deze adviesnota hebben we vooral aandacht besteed aan de voorgestelde wijzigingen uit wetsontwerp 2709/1 die de grootste impact kunnen hebben op de openbare veiligheid. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat een aantal aandachtspunten die reeds in het verleden werden aangestipt niet worden behandeld in het voorliggende wetsontwerp. Een remediëring van deze aandachtspunten brengt de fundamentele beginselen van de wapenwet nochtans niet in gevaar. Daarbij denken we onder meer aan de verplichting om bij de vijfjaarlijkse controles een **medisch attest** voor te leggen dat bevestigt dat de aanvrager in staat is een wapen te manipuleren zonder gevaar voor zichzelf of voor anderen.

Vanuit het Openbaar Ministerie en de politie wordt verder al langer aangedrongen om op het **strafbaar stellen van pogingen** tot inbreuken op de Wapenwet. Momenteel is het voor de politiediensten die een wapentrafiëk willen ontmantelen vaak noodzakelijk om de transactie effectief te laten doorgaan om verdachten te kunnen arresteren. Bovendien kunnen dan enkel de personen aangehouden worden die zelf het betreffende wapen in handen hebben gehad.

Om de druk op de illegale vuurwapenmarkt hoog te houden, is het van groot belang om overtredingen van de wapenwet voldoende af te schrikken door hiervoor in **toereikende straffen** te voorzien. In het voorliggend wetsontwerp worden voor een aantal overtredingen op reglementaire bepalingen van de Wapenwet en bijhorende koninklijke besluiten de bestaande straffen lichter gemaakt. Dit kan een verkeerd signaal stuurt naar (potentiële) illegale wapenbezitters.

Ten slotte willen we erop wijzen dat verschillende stakeholders in het verleden reeds gewezen hebben op mogelijk misbruik bij een aantal wettige redenen zoals de ‘intentie tot het aanleggen van een wapenverzameling’, het ‘passief wapenbezit’ en het ‘recreatief schieten’. Het is van belang om **te onderzoeken en te evalueren of deze wettige redenen door sommige personen niet worden misbruikt** om bij gebrek aan een andere wettige reden toch op een relatief makkelijke manier wapens te verwerven.

Eindnoten

- ¹ Regeerakkoord, 9 oktober 2014, p.125, <http://www.premier.be/nl/regeerakkoord>
- ² *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens*, Doc 54 2709/001, 20 oktober 2017, p.3.
- ³ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens*, Doc 54 2709/001, 20 oktober 2017, p.3.
- ⁴ Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens: handel, bezit en gebruik*, Leuven: Acco, p76-77.
- ⁵ Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens: handel, bezit en gebruik*, Leuven: Acco, p149-150.
- ⁶ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens*, Doc 54 2709/001, 20 oktober 2017, p27.
- ⁷ Laatste keer amnestie voor 100.000 illegale wapens, Het Nieuwsblad, 13 oktober 2017, http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20171012_03128997
- ⁸ Minister van Justitie Koen Geens, in antwoord op schriftelijke vraag 0101 "Wapenwet. - Nieuwe periode voor de aangifte van wapens" van Caroline Cassart-Mailleux, 26 januari 2015.
- ⁹ Duquet, N. & Goris, K. (2017), *De Belgische illegale vuurwapenmarkt in beeld*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, <http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/publicaties/rapporten/de-belgische-illegale-vuurwapenmarkt-beeld>
- ¹⁰ Minister van Justitie Koen Geens, in antwoord op schriftelijke vraag 0101 "Wapenwet. - Nieuwe periode voor de aangifte van wapens" van Caroline Cassart-Mailleux, 26 januari 2015.
- ¹¹ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens*, Doc 54 2709/001, 20 oktober 2017, p.22.
- ¹² Minister van Justitie, *Minister pakt vrije verkoop laders vuurwapens aan*, 13 oktober 2017, <https://www.koengeens.be/news/2017/10/13/minister-pakt-vrije-verkoop-laders-vuurwapens-aan>; Laatste keer amnestie voor 100.000 illegale wapens, Het Nieuwsblad, 13 oktober 2017, http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20171012_03128997
- ¹³ 'Iedereen is verbrand. Er zijn foto's van ons in omloop', *De Standaard*, 11 maart 2017.